

Dragi učenci, ta teden bomo spoznali italijanskega baročnega skladatelja, ki pa se je rodil v Piranu (takrat je bil Piran Italijanski). Pošiljam vam povezavo, kjer si o njem lahko nekaj preberete in nekaj njegovih najbolj znanih del. Na koncu prebranega vas prosim, da odgovorite na štiri dana vprašanja. Prijetno poslušanje.

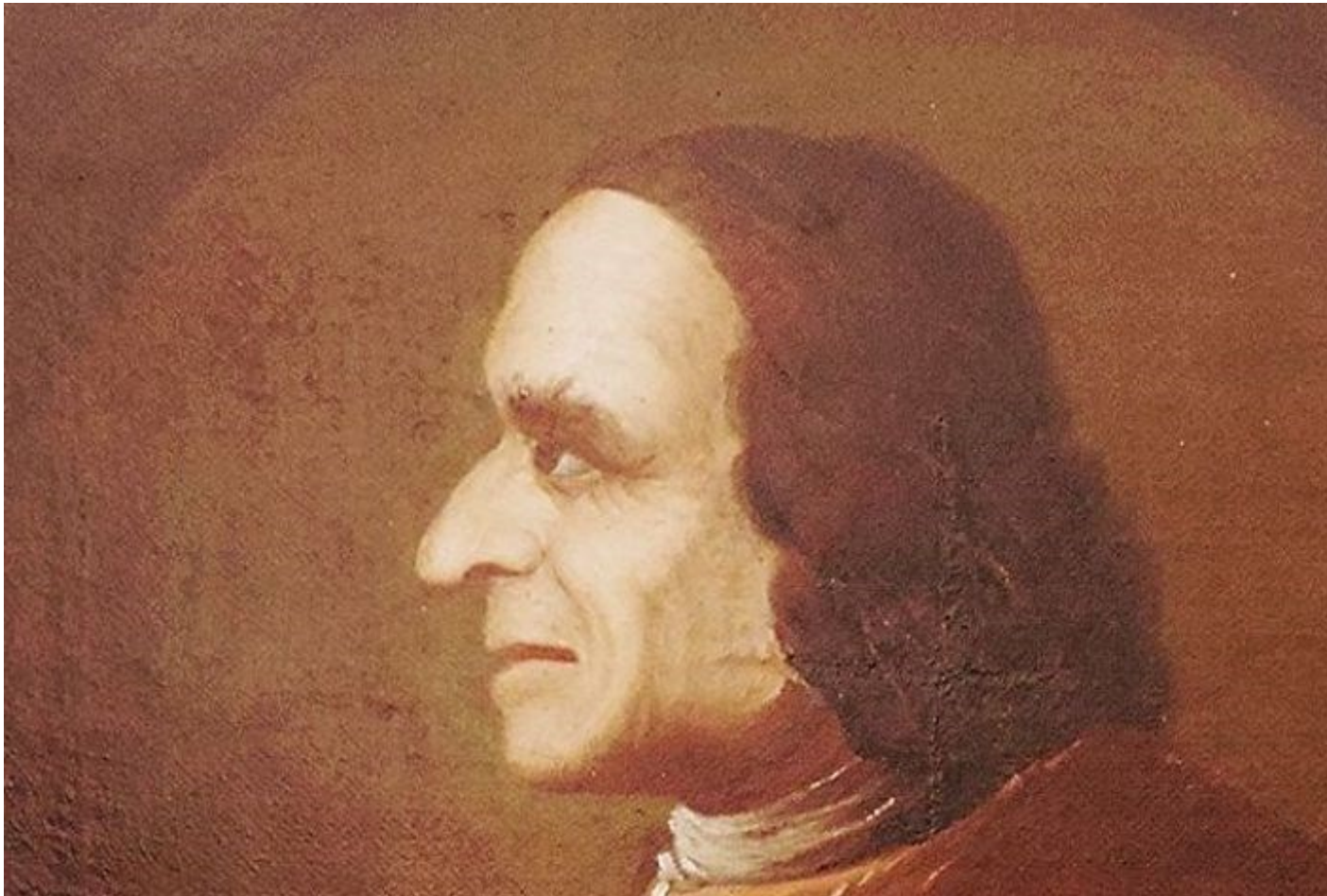

Foto: ŽITKO, Duška: Giuseppe Tartini: 1692-1770 / Arhiv Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran.

Giuseppe Tartini je že od mladosti in začetkov ukvarjanja z glasbo kazal veliko zanimanje ne le za svoje izbrano glasbilo, violino, temveč tudi za glasbeno teorijo. Raziskovanju zakonitosti glasbe, od kompozicijskih do fizikalnih, se je intenzivneje posvetil v zadnjih desetletjih svojega življenja. Tartini je imel kot teoretik v središču svojega ukvarjanja tudi glasbeno prakso, lahko torej rečemo, da je bil teoretik praktične narave.

Giuseppe Tartini se je rodil v Piranu 8. aprila 1692. Njegov oče, trgovec **Giovanni Antonio**, je bil doma iz Firenc, v Piranu, takrat živahnem in pomembnem pristanišču znotraj Beneške republike, pa je opravljal ugledno in donosno službo nadzornika solin. Mati **Caterina Zangrando** je bila piranska domačinka, potomka ene najstarejših tamkajšnjih plemiških družin, katere korenine bi lahko bile vsaj deloma slovanske. Mladi Tartini se je sprva šolal v **Collegiu dei padri delle scuole Pie** v Kopru. Po vsej verjetnosti je obiskoval tudi piransko akademijo **I virtuosi**, ki je

bila zbirališče piranskih izobražencev in razgledanih patricijev. V tem okolju se je Tartini zagotovo navzel svetovljanstva, kajti na srečanjih akademije se je razpravljalo o glasbi, gledališču, slikarstvu, literaturi ... Njegov oče je želel, da bi se Giuseppe posvetil duhovniškemu poklicu, vendar je mladega in vedoželjnega Giuseppeja nemirna narava gnala k drugačnim izzivom. Študij je nadaljeval na pravni fakulteti univerze v Padovi. Po nevspešnosti, ki jo je povzročil, ko se je na skrivaj ter brez odobravanja staršev poročil z **Elisabetto Premazore**, nečakinjo padovanskega škofa, je moral mesto zapustiti, da bi se izognil ječi. Zatekel se je k minoritom v Assisiju. V tamkajšnjem samostanu je našel mirno okolje ter idealne razmere, v katerih se je lahko intenzivno posvetil samostojnemu študiju violine in kompozicije, pri čemur se je prvič srečal tudi z akustiko – področjem, ki ga je pozneje posebno zanimalo. Rezultati Tartinijevega truda so se kmalu začeli odražati pri njegovem delovanju: igral je v raznih gledaliških orkestrih in gradil prepoznavnost s solističnimi nastopi, svojo igro pa je izboljševal tudi v Anconi, kjer je študiral dve leti. Tja se je domnevno odpravil po tem, ko je ob neki priložnosti leta 1716 slišal igrati slavnega violinista in skladatelja **Francesca Mario Veracinija**. Mojstrova izjemna tehnika in muzikalnost sta mlademu Tartiniju postali zgled ter postavili visok kriterij, ki ga je ambiciozni samouk v naslednjih letih dosegel ter po mnenju mnogih presegel. V tem obdobju je Tartini vadil in koncertiral na sijajnih glasbilih: od leta 1711 je posedoval violino iz delavnice **Antonija Stradivarija**, danes znano kot Ex-Vogelweith, leta 1715 pa je postal prvi lastnik še slovitejše Stradivarijeve violine, danes znane kot Lipinski Stradivari. Zahvaljujoč zaslugam in slovesu izjemnega virtuoza na violini je padovski škof Tartiniju dovolil, da se vrne k ženi v Padovo. Tartini se je leta 1721 odzval povabilu na mesto prvega violinista in koncertnega mojstra kapele (orkestra) cerkve sv. Antona v Padovi. Dejstvo, da je bil na to visoko pozicijo imenovan brez predhodne avdicije, priča o velikem ugledu, ki ga je Tartini užival, in to še ne 30-leten. Med letoma 1723 in 1726 je deloval v Pragi, na vrhuncu svoje izvajalske kariere pa je predvsem v Padovi, kjer je služboval kot vodja glasbene kapele tamkajšnje stolnice. V Padovi se je spoprijateljil s skladateljem in glasbenim teoretikom **Francescom Antonijem Vallottijem**. Leta 1728 se je Tartini intenzivneje posvetil poučevanju in je ustanovil violinsko šolo, katere sloves je kmalu dosegel vso Evropo. K Tartiniju so prihajali študenti iz različnih dežel, zato se ga je prijel vzdevek »Il maestro delle nazioni« (mojster narodov), šole pa »**La scuola delle nazioni**« (šola narodov). Leta 1740 se je odpravil na koncertno turnejo po Italiji. Zadnji dve desetletji svojega življenja se je Tartini posvetil predvsem poučevanju ter raziskovanju zakonitosti glasbene teorije, zlasti harmonije ter akustike. Rezultate je objavil v obliki več traktatov. Umrl je v Padovi 26. februarja 1770, pokopan pa je v tamkajšnji cerkvi sv. Katarine.

Tartini je zapustil obsežen opus*, v katerem odločilno prevladujejo dela, namenjena violini kot solističnemu ali ansambelskemu glasbilu. V svojih delih je uveljavil nekatere lastne tehnične prijeme, ki so bili tedaj novost pri obvladovanju tega v 18. stoletju čedalje bolj priljubljenega in vsestransko uporabljane glasbila. (Med njimi je tudi dvojni trilček, kakršnega najlažje prikličemo v spomin iz njegove najbolj znane violinske sonate z več kot sugestivnim naslovom – *Hudičev trilček*.)

- **OPUS** pomeni skladateljevo glasbeno delo

<https://www.youtube.com/watch?v=H07E3XISf2o>

<https://www.youtube.com/watch?v=Y8gRqSBP9fM>

Vprašanja:

- 1. Kako se imenuje glavni trg v središču Pirana?**
- 2. Kateri inštrument je Tartini izjemno obvladal?**
- 3. Kaj pomeni beseda trilček?**
- 4. Kdo je izdelal njegovo violino?**

Lep pozdrav

Matevž Goršič